

dnym dniu przyszło trzech kandydatów do pisarza trybunału w Arbois żądając, aby ten na stempu przyjął ich zobowiązanie i następnie przesłał je bogatemu bankierowi.

Podpisany zamieszkały w Mouchard zobowiązuje się za sumę 100,000 fr., którą mi wypłaci pan N. mieszkający w Szwajcaryi dać moją głowę pod topór dopełniając wyroku, który go skazał na karę śmierci — Arbois 6 marca 1851 roku.

Wszyscy trzej kandydaci zmartwili się, kiedy ich przekonano, że kara tylko na skazanym może być spełniona.

Przyjechali do Krakowa od dnia 31 marca do dnia 1 kwietnia: Mlewski Walenty, z Ryehawdu; — Herget Adolf, artysta dramat. Ferling Fryderyk art. dramatyczna, z Wiednia; — Zeidler Hieronim, dr. teologii; z Pragi; — Jawornicki Ignacy, z Warszawy; — Martin Józefa guw. z Berna.

Wyjechali: Ettmayer c. k. radca ministr. do Lwowa; — Rellwerth Fryderyk, do Pesztu; — Stojowski Eugeniusz, do Jaszczura; — Gorczyński Julian do Stryszowa; — Guth Ludwika, do Preszburga; — Mason E. R. do Polski; — Nohorniecki Karol c. k. porucznik do Leippy.

RZECZ PRZEMYSŁOWA.

W Nrze 193 Czasu z roku 1849 przy okazji sprawozdania o wystawie płodów przemysłowych w Paryżu zostali czytelnicy zawiadomieni o nowym wynalazku w fabrykacji cukru pana Melsensa, który nie mało hałasu w świecie przemysłowym zrobił; może nie będzie od rzeczy powiedzieć tu, jakie dalsze powodzenie miał ten wynalazek, a następnie obeznać czytającą publiczność z nową machiną o sile odśrodkowej, zastosowaną przez p. Seiryg do oddzielania cukru krystalicznego od melasy.

Wynalazek pana Melsensa, jak to już w rzeczonym Nrze powiedziane było, zawiódł w użyciu przy defekacji połączenia podkwasu siarczanego z wapnem w stosunku 2ch atomów podkwasu do 1go atomu wapna czyli podsiarczanu wapna przekwaszonego (bisulfite de chaux).

Już poprzednicy Melsensa używali podkwasu siarczanego lub jego połączeń obojętnych z glinką i wapnem, już to jako ochronę przeciw fermentacji, już nareszcie w zastępstwie wapna przy defekacji. Melsens dopiero znalazł, iż połączenie przekwaszone podkwasu siarczanego z wapnem, w którym stosunek podkwasu jest większy jak do zobojętnienia wapna potrzeba, może służyć nie tylko jako ochrona przeciwko fermentacji, puszczając roztwór tego ciała małym promieniem na tarkę, ale także jako zastępujące wapno choć w części defekacji.

Wpływ tego ciała na sok burakowy, a osobliwie na ciała organiczne, które wyłączać potrzeba jest następujący:

- 1) Niedopuszcza fermentacji.
2) Chciwie połączyć się z kwasorodem, jest zdolne swoją przytomnością niedopuszczać działania tegoż na sok.
3) W temperaturze 100° ścina ono wszystkie substancje natury białkowej.
4) Dekoloruje barwniki.
5) Jako ciało sprzeciwiające się fermentacji, sprzeciwia się tworzeniu przez fermentację powstać mogących ciał skolorowanych.

6) Jako ciało zdolne zobojętnić wszystkie kwasy, mogące być szkodliwe sokowi i zastępując je podkwasem siarczanym.

W zetknięciu się z sokiem burakowym, przekwaszony podsiarczan wapna według doświadczeń Melsensa wcale nie działa na cukier, zaś ścina albumin, robi go nierozpuszczalnym w wodzie, strąca barwniki i wszystkie ciała, zawierające w sobie azot.

W defekacji użyte zamiast wapna lub w połączeniu z niem przemieniając się przez ukwasorodnienie podkwasu siarczanego w gips, staje się nierozpuszczalnym w wodzie i szumowinami odchodzi. Niepozostaje wtedy w soku defekowanym systemem Melsensa cukrzynu wapna ani barwników, ani albuminu i substancji zawierających azot, niema też sok tak defekowany ani przyczyny fermentacji, ani potrzeb użycia wielkiej ilości węgla zwierzęcego, jak przy defekacji wapnem. Jakkolwiek jednak prace Melsensa wiele dotąd rozświetliły ciemnych zjawisk fabrykacji, i zbliżyły ją więcej do ostatecznego rozwiązania, to jest, do sprowadzenia tej przemysłowości do czysto chemicznej w praktyce; w fabryce na wielką skalę dotąd niemożna być użytą a mianowicie:

czysto chemicznej w praktyce; w fabryce na wielką skalę dotąd niemożna być użytą a mianowicie:

Sok defekowany metodą Melsensa bez użycia filtra z węglem zwierzęcym, i tylko cedzony na filtrach woreczkowych lub przepuszczony raz przez filtr Dumonta, przy ewaporacji ma się, traci swoją jasność i przezroczystość. Skryształizowany zaś trudno wydziela z siebie melasę (choć nie wiele jej zawiera) i przy wszystkich operacjach na gorąco jako też i w gotowanym już cukrze zabijające zapachy podkwasu siarczanego lub siarki wydziela. Dodajemy do tego, iż drugie produkta krystalizować niechęć, że tedy w nich trzecia część całej ilości cukru przepada, że nareszcie makuchy z buraków, za które przy tarceniu przekwaszony podsiarczan wapna był użyty, nie są użyteczne do wykarmu bydła; to wszystko robi system Melsensa, jakkolwiek teoretycznie piękny i w laboratorium chemicznym wykonalny, w fabrykach nieużytecznym.

Wprawdzie znalazł Melsens wiele przeciwników w samychże fabrykantach cukru, w fabrykantach machin, którzy z postępem fabrykacji cukru i jej uproszczeniem stracają dotychczas ciągnięte korzyści, ale nawet w rządzie wielu przeciwników. Rząd Belgijski albowiem na odgłos powszechny o wielkich korzyściach, jakie ta metoda fabrykantom przyniesie, dwa procent wyżej od zwykłego podatku płacić kazał.

Tak tedy niechęć jednych, zawiść drugich, chciwość przedwczesna trzecich, i brak większego kapitału do doświadczeń na wielką skalę, w samym powstaniu zabiły odkrycie, które z czasem może jeszcze wielkie fabrykacji zrobić usługi, a przynajmniej będzie krokiem do jej udoskonalenia.

W końcu jeszcze dodać potrzeba, iż wiadomości z kolonij francuskich są bardzo sprzyjające systemowi Melsensa, albowiem na soki trzcinowe wysmienicie działa; rząd Francuski wysłał w roku zeszłym pana Guget do Guadaluopy dla robienia doświadczeń na wielką skalę.

Jeżeli defekacja, którą kiedyś może zupełnie zmieni wynalazek Melsensa jest ważną częścią fabrykacji cukru, to krystalizacja gotowanego syropu, mająca na celu utrzymanie białego handlowego cukru jest równie ważną częścią tego przemysłu. Pod tym względem nowy aparat o sile odśrodkowej nazwany turbiną, i jak już na wstępnym artykule powiedziano, zastosowany przez pana Seiryg do oddzielania cukru krystalicznego od melasy, zasługuje na wielką uwagę oddających się tej gałęzi przemysłu, albowiem łączy przez mechanizm stosowny wszystkie korzyści, których tylko można życzyć sobie tak co do szybkości, z którą operacje się odbywają, jako też przez wielką oszczędność czasu i rąk potrzebnych do tego zatrudnienia.

Składa on się z dwóch cylindrowych naczyń, nad którymi umieszczony mechanizm do nadania ruchu, który się komunikuje osi prostopadłej, nmieszczonyj pośród każdego naczyń, a obracającej się z wielką prędkością. Do każdej z tych osi przytwierdzone jest naczynie z dnem konicznym i obciążone naokoło siatką metaliczną, przez którą syrop oddzielony od cukru krystalicznego, siłą rzutu odśrodkowego wyrzucany, podczas czynności aparatu, spływa na dno naczynia, zostawiając na ścianach siatki metalowej suchy cukier.

Więcej szczegółowe opisanie maszyny bez przedstawienia stosownego rysunku niewieleby się przyczyniło do zrozumienia rzeczy, wszakże, toby chciał bliżej ten aparat poznać, ten jego rysunek i opis znajdzie w broszurze „Pogląd na fabrykację cukru przez K. Paduchę.”

Doświadczenie przekouało, że 100 kilogr. syropu, pochodzącego z pierwszej krystalizacji w 5ciu minutach, w tym aparacie bywają oczyszczone i dają 50 kilogr. zupełnie białego cukru. Tak zwane bielenie uskutecznia się za pomocą syropu, odpływającego z aparatu roztworzonego do 30° Reaum. wodą i nalanego w ilości 5 kwart na 100,

massy cukrowej do aparatu po odcisnięciu pierwszej melasy. Druga klersa daje się z białego cukru.

Ażeby się przekonać o korzyściach, jakie ten aparat fabrykacji i rafinerii cukru przynosi, dosyć jest porównać wydatki i stratę czasu przy dawnym systemie ze skutkami otrzymaniem przez użycie aparatu o sile odśrodkowej.

1) Przygotowanie i utrzymanie znacznej ilości form, lub skrzynek Szutzenbacha, jako też praca w rozlewni, wymagały 12 do 15 ludzi; odciekanie trwało 10 do 15 dni. Teraz 4ch ludzi doglądają aparatu i w 3ch dniach tę samą wykonywają pracę. Olbrymie niegdyś odciskalnie, które pożerały niezmierną ilość ciepła, przez użycie tego aparatu zupełnie stają się niepotrzebne; fabryki tedy budować się mające, o połowę będą mniejsze, mniej będą wymagały opału, nie będą w górę piętrzone. Kapitał łożony na zakupienie i dopełnienie braku form lub skrzynek Szutzenbacha, zostanie w kieszeni fabrykanta.

2) Syropy odciekające, wystawione przez 10 lub 15 dni na działanie powietrza i ciepła, często zaczynały fermentować, przed przerobieniem ich na drugi lub trzeci produkt. Pracując aparatem o sile odśrodkowej, fermentacja w melasach miejsca mieć nie może.

3) Do wybielenia 50 kilogr. cukru w formach, używano powszechnie 13 litrów tak zwaney klersy, zaś za pomocą aparatu ten sam skutek otrzymuje się 5ciu litrami. Nakoniec według obliczenia przypuszczając, że fabryka przerabia dziennie 50,000 kilogr. buraków, okazuje się, iż aparat o sile odśrodkowej, 100 fr. dziennie przynosi zysku w porównaniu ze starym sposobem bielenia cukru.

Taki aparat pracuje w Lembeg w fabryce pan Claes pod Bruksellą, wychodzi on z pracowni p. Vanderbranden fabrykanta machin w Brukselli i kosztuje 4500 franków. Ten aparat może nieustannie pracować, albowiem składa się właściwie z dwóch ze sobą połączonych aparatów. Z tych jeden jest w ruchu, drugi robotnicy wypróżniają i świeżym syropem napełniają. Obydwa te aparaty otrzymują ruch i są regulowane jednym mechanizmem, który ponieważ na tarcie się o siebie dwóch ścieżytek krążków zasada, nadaje lekkość niezwyčajną, bez żadnej oscylacji osi prostopadłej, na której bęben z siatką metalową przy szybkości niezwykłej 1500 do 2000 obrotów na minutę biega. Nie tylko że krążki trące się o siebie nie przedstawiają siły oporu, ale też jest genialna konstrukcja osady prostopadłej tak u góry w pierścieniu, jak u dołu w miseczkach mogących maleńkie robić poruszenia; nakoniec młotki umieszczone wewnątrz bębna, zawieszane na osi do równoważenia ruchu, wszystko to nadaje aparatowi moc i bezpieczeństwo przeciw rozgrzaniu się osi, a całość świadczy o doskonałości budowy.

PP. Derosne i Cail fabrykanci machin w Paryżu robią też podobne aparaty, ale te poruszane są kółkami zębatami, które wielki opór w obrocie swym zwyciężyć muszą, przez co osłabnie osi; zamiast młotków wewnątrz, umieszczona jest sprężyna z ciężarkami, które podczas ruchu bębna spadają na dół; lecz co najważniejsze, że pp. Derosne i Cail sprzedają jeden cylinder, jako maszynę kompletną i każą sobie płacić za nią 4000 franków. Postawili oni dwa takie cylindry, każdy z osobną komunikacją ruchu, w fabryce p. Dugesnes, ale je nieustannie naprawiać potrzeba; z resztą machina chociaż idzie z wielkim skutkiem, przecież cukru od melasy należy nie oddzielać.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Kraków 1 kwietnia. Dzisiejszy targ koni był bardzo znaczny, czegośmy od dawna niewidzieli. Sprzedano wiele do Galicyi, na miejsce i do Prus; ceny były wysokie. Około 20 pociągowych koni sprzedano po 50 — 80 złr. szt. konie (10—15) po 90—100 złr., średnich roboczych liczone 50 po 25—40 złr.

Bydła targ był bardzo mały, a ceny bardzo wielkie. Sprzedano do 20 szt. wołów po 50—75 złr. szt. Krów wcale nie było; cieląt trochę i to drogie po 4—6 złr. szt. Zdaje się, iż wszystkie gatunki pójdą w górę.

Gdańsk 29 marca. Położenie handlu zbożowego w Anglii, według ostatnich wiadomości z Londynu z d. 24 b. m. było nieco przyjemniejsze. Pomimo, że zboże z kraju przybywało na targi w złych gatunkach, wszystkie partje znalazły pokup po najwyższych cenach zeszłego tygodnia. O zagraniczną pszenicę także więcej pytano się, chociaż odyt ostatniej nie był znacznym. Sprzedający ogólnie wyższe ceny stawiali, opierając swe żądania na wiadomościach z kraju, które nie najpomyślniej brzmią.

Ciągle i obficie deszcze w ostatnich dniach, wstrzymały roboty w polu. Zdaniem zaś rolników angielskich, słońce w miesiącu marcu, nie są dla zasiewów zimowych sprzyjające, tem więcej, iż poprzednie ciepła, wegetacja dość silnie obudziła. Gdyby stan taki powietrza miał niejaki czas utrzymać się, ściągłoby obawę o przyszłe zbiory.

Dotychczas młynarze mało zważają na wnioskowania, kupują tylko tyle, ile niezbędnie potrzeba na konsumpcyę. Znaczna zmiana w cenach polega na temperaturze, wchodzący bowiem w peryod, gdzie sprawozdania o ostatniej, zaczynają uwagę publiczną zajmować.

Dowozy z Francji były mniejsze jak zwykle i mąka nie tak poszukiwana.

W ostatnim tygodniu przybyło do Londynu: psze- jęczm siodu owa bobu i siem. ln. maki nicy 2,554 2,793 10,896 5,832 852 18,335 z agr. 19,475 2,397 10,124 1,930 4,165 16,427 Między ostatnimi było 4,000 kw. z Konstantynopola 7,700 kw. z Odessy, 1800 kw. z Taganrogu.

W Francji i Holandji odmiana w cenach nie zaszła. Na naszym placu w tym tygodniu małe partje znalazły odyt; 11 łasztów, 126 f. h., ord. pszenicy sprzedano za 340 guld. (korzec 25 złp. 17 gr. p.), 20 łasztów starej dobrej pszenicy ze spielerza 130 f. h., po 395 guld. (korzec 29 złp. 21 1/2 gr. p.), a 25 łasztów 128 f. h. z odstawa na wiosnę po 375 guld. (korzec 28 złp. 6 1/2 gr. p.)

Inne gatunki zboża w tej samej utrzymują się cenę. Żegluga morską otwarta i do Anglii już kilka okrętów żaduje się.

Kursa zamian. Londyn 3 mies. 199 1/4 sgr. Hamburg 10 tyg. 45 sgr. Warszawa 8 d. 94 1/2.

Makowski, Kendzior & C.

Kurs papierów publicznych i pieniędzy.

Wiedn. Kursa telegraficzne z dnia 1go kwietnia. Metali 5-proc. 96 1/2. — Metali 4 1/2-procent. 84 1/2. — Metali 4-proc. 76 1/2. — 4 proc. z 1850 r. 89 1/2. — 2 1/2-proc. 57 — 1-proc. 19 1/2. — Metali z ciągu. z 1839 r. za 250. 300 1/2. Augsburg 131 3/4. — Londyn 12 55 kr. — Paryż 155 1/2. — Akcje Bankowe 1271. Akcje kolei żel. półn. Ferdin. 1320. — Akcje krakowski z d. 2 kwietnia. Banknoty: 8 1/2. — Polskie papiery — Praki żrnat 106 1/2. — Imperyalny ros. 34 gr. 20. Rable srebrne nowe — — — — — 20. 6. Listy zastawne Król. Pols. bez kupon. 101. — Listy zastawne Galicyjskie dają 92. żądają 92 1/2. — Cwano. stare 107 1/2. nowe 108 1/2.

URZĘDOWE.

Obwieszczenie [760—1-3]

Ner 691. W skutku stanowczej organizacyi władz pocztowych w Galicyi, ustanowione będą dwie dyrekcje pocztowe, których miejscem urzędowania będzie Lwów i Kraków, a również dla kraju koronowego Bukowina wyznaczona została osobna dyrekcja pocztowa w Czerniowcach urzędująca. Czynnosc użędowa nowej dyrekcji pocztowej w Krakowie rozpoczyna się w całej jej obszerności z dniem 1 kwietnia 1851 r., a do jej zakresu należeć będą c. k. urzędy i stacje pocztowe następujących miejsc: Barycz, Bochnia, Brzesko, Brzostek, Dembica, Dukla, Gdów, Gorlice, Grybów, Jasienica, Jasło, Jordanów, Izdebnik, Kraków, Krosno, Lanut, Limanów, Lipowice, Mogilany, Mszana dolna, Myślenice, Oswiecim, Pilzno, Przeworsk, Rzegocin, Rzeszów, Rymanów, Sącz, Sucha, Szczepanów, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Wojnicz, Zmigrod, Zywiec, nadto c. k. stacja pocztowa Kaszów, wreszcie c. k. ekspedycje pocztowe: Andrychów, Biała, Brzozów, Chrzanów, Dzików, Kalwaria, Krzeszowice, Leżajsk, Mielec, Nowy-Targ, Niepołomice, Nisko, Piwniczna, Podgórze, Radomyśl, Szczakowa, W śnicz i Zator. Co w dopełnieniu rozporządzenia c. k. Generalnej Dyrekcji Komunikacyj z dnia 4 marca 1851 r. do L. 2118 P. do publicznej wiadomości podaje się. Z c. k. Dyrekcji pocztowej na okrąg rządowy Kraków. Kraków dnia 26 marca 1851 r.

Kundmachung (760)

N. 691. Zu Folge der definitiven Organisation der Postbehörden in Galizien haben zwei Postdirektionen mit dem Amtssitzen in Lemberg und Krakau zu bestehen und es ist auch für das Kronland Bukowina eine eigene Postdirektion mit dem Amtssitze in Czernowitz aufgestellt worden. Die volle Amtswirksamkeit der neuen Postdirektion in Krakau beginnt mit dem 1ten April 1851 und zu ihrem Bezirke werden die k. k. Postämter und Poststationen Barycz, Bochnia, Brzesko, Brzostek, Dembica, Dukla, Gdów, Gorlice, Grybów, Jasienica, Jasło, Jordanów, Izdebnik, Krakau, Krosno, Lanut, Limanów, Lipowice, Mogilany, Mszana dolna, Myślenice, Oswiecim, Pilzno, Przeworsk, Rzegocin, Rzeszów, Rymanów, Sandez, Saybusch, Sucha, Szczepanów, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Wojnicz, Zmigrod, dann die k. k. Poststation Kaszow, endlich die k. k. Postexpeditionen Andrichow, Biała, Brzozow, Chrzanow, Dzikow, Kalwaria, Krzeszowice, Lezajsk, Mielec, Neumarkt, Niepolomice, Nisko, Piwniczna, Podgorze, Radomysl, Szczakowa, Wisnitz und Zator gehören. Welches man zu Folge Erlasses der k. k. Generaldirektion für Communicationen vom 4 März 1851 Z. 2118 P. zur allgemeinen Kenntniss bringt. Von der k. k. Postdirektion für Regierungsbezirk Krakau. Krakau den 26 März 1851.

SPOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE.

Table with columns: DZIEŃ, GODZINA, STAN BAROM., STOP. CIEPŁA, PRĘDNOŚĆ pary wodnej, KIERUNEK wiatru, STAN ATMOSFERY, ZJAWISKA NAPOWIETRZNE, ZMIANA TEMPER. w ciągu dnia. Data: 1 2 27° 3'' 884 + 6° 2 2'' 02 zachod. śred. pogoda z chm. 10 " 2 832 + 1 6 2 33 ppn.wsch. " pochmurno 2 6 " 6 020 + 2 0 2 09 pn.zachod. sł. " " deszcz w nocy deszcz + 8° 4 + 1° 6